

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
Kopia till s.sof@regeringskansliet.se
Diarienummer S2019/04727

JÄMSTÄLLDHETSMYNDIGHETENS REMISSVAR PÅ SOCIALSTYRELSENS FÖRFATTNINGSFÖRSLAG I RAPPORTEN ÖPPNA INSATSER UTAN SAMTYCKE

Jämställdhetsmyndigheten har anmodats yttra sig över Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten *Öppna insatser utan samtycke*.

Jämställdhetsmyndigheten är positiv till Socialstyrelsens författningsförslag med följande synpunkter i den fortsatta hanteringen av ärendet.

- En vägledning till socialtjänsten bör tas fram om hur bestämmelsen om öppna insatser enligt 3 kap. 6 § socialtjänstlagen (SoL) utan vårdnadshavares samtycke kan implementeras med hänsyn till risker för barn som utsätts för våld, bevittnat våld eller lever med hedersrelaterat våld och förtryck.
- Jämställdhetsmyndigheten anser att det inte är lämpligt att utvidga 22 § i lagen om vård av unga (LVU) då de fördelar som finns med en utvidgning av bestämmelsen inte överväger riskerna som kan uppstå för barnet.

Risker med sänkning av åldersgränsen i socialtjänstlagen

Jämställdhetsmyndigheten välkomnar förslaget om en sänkning av åldersgränsen i SoL som gör öppna insatser utan vårdnadshavares samtycke tillgängliga för barn och unga redan från 12 års ålder. Att erbjuda insatser utan vårdnadshavares samtycke innebär en förstärkning av principen om barnets bästa och ett ökat barnrättsperspektiv där barnets ställning som rättighetsbärare stärks. Tidiga insatser är centrala för ett aktivt våldsförebyggande arbete.

I vissa fall skulle dock ett erbjudande om öppna insatser utan vårdnadshavares samtycke kunna innebära ökade risker för våldsutsatta barn.

Jämställdhetsmyndigheten bedömer att öppna insatser utan vårdnadshavares samtycke kan innebära ökade risker för barn som lever i en hederskontext. Risken för att barnet utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck ökar om familjen får vetskap om att barnet har haft kontakt med myndigheter med anledning av sin situation. Det finns även svårigheter vad gäller att bedöma hur allvarlig situationen är för barnet eftersom det inte behöver finnas något uttalat hot eller våld så länge barnet följer familjens normer och gör som vårdnadshavaren önskar. Risken för att hot eller våld ska uttalas eller genomföras kan öka när det blir känt att barnet har berättat om sin livssituation för utomstående. Även barn som utsätts för våld utanför en hederskontext eller som bevittnat våld mot en förälder kan drabbas av lojalitetskonflikter och risk för sanktioner om barnet tar emot insatser utan vårdnadshavares samtycke. Samtidigt kan öppna insatser utan vårdnadshavares samtycke innebära att barn som annars förvägras stöd i sin livssituation och sin egen bearbetning av våldet och dess konsekvenser får det stöd som de behöver.

Myndigheten instämmer i Socialstyrelsens slutsatser vad gäller att beslut om öppna insatser utan vårdnadshavares samtycke förutsätter att socialnämnden bedömer att det är lämpligt. En bedömning måste göras av om insatsen kan ges på ett sådant sätt att barnets situation i hemmet inte försvåras. Denna bedömning måste innehålla en riskbedömning med hänsyn till förekomst av våld. Därför bör en vägledning till socialtjänsten tas fram om hur bestämmelsen om öppna insatser utan vårdnadshavares samtycke kan tillämpas med hänsyn till risker för våldsutsatta barn, barn som bevittnat våld eller barn som lever med hedersrelaterat våld och förtryck.

Risker med utvidgning av 22 § LVU

Jämställdhetsmyndigheten instämmer i Socialstyrelsens bedömning att det inte är lämpligt att utvidga 22 § LVU då de fördelar som finns med en utvidgning av bestämmelsen inte överväger riskerna som kan uppstå för barnet. Stödande insatser kan vara värdefulla för barnet, men bristerna i hemmiljön åtgärdas inte om endast barnet ges stöd. Det finns också en risk att möjligheten att bevilja insatser enligt 22 § LVU används i en situation där det egentligen skulle behövas ett beslut om vård enligt LVU och att barnet därmed alltför länge kommer bo kvar i en hemmiljö där föräldrarnas omsorger brister.

För Jämställdhetsmyndigheten

.....

Lena Ag

Generaldirektör

.....

Lina Lundborg

Utredare

I ärendets slutliga handläggning har enhetschefen Katarina Björkgren och chefsjuristen Anna Tingbäck deltagit.